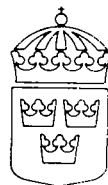

Konstitutionsutskottets yttrande

1986/87:6 y

om tjänstebostäder för präster och om förvaltningen
av kyrklig jord (prop. 1986/87:13) jämte motioner

KU
1986/87:6 y

Till kulturutskottet

Kulturutskottet har berett konstitutionsutskottet tillfälle att yttra sig över proposition 1986/87:13 om tjänstebostäder för präster och om förvaltningen av kyrklig jord jämte eventuella motioner.

Med anledning av propositionen har väckts sju motioner.

Utskottet begränsar sitt yttrande över propositionen och de med anledning av denna väckta motionerna till de delar som rör förslaget om de kyrkokommunala boställsnämndernas avskaffande och därmed sammanhängande frågor.

Propositionen

I propositionen föreslås, såvitt nu är i fråga, att boställsnämnderna avskaffas. Enligt förslaget skall boställsnämndernas förvaltningsuppgifter övertas av dem som förvaltar den kyrkliga jorden. Det innebär att församlingarna och pastoraten själva får bestämma villkoren för arrendeupplåtelse på de fastigheter som de förvaltar och besluta om vissa dispositionsändringar. Vidare får den som förvaltar den kyrkliga jorden också företräda denna, när en arrendenämnd eller en domstol behandlar frågor om arrendevillkor.

När det gäller boställsnämndernas nuvarande tillsynsuppgifter föreslås att dessa övertas av stiftsnämnderna.

Förslagen innebär ändringar i lagen (1970:939) om förvaltning av kyrklig jord. I propositionen föreslås vidare vissa förenklingar m.m. i lagen. Lagändringarna föreslås träda i kraft den 1 juli 1987.

Kyrkomötet

1986 års kyrkomöte har tillstyrkt förslagen.

Motionerna

I tre av motionerna i ärendet berörs förslaget om boställsnämndernas avskaffande och därmed sammanhängande frågor. I motionerna 1986/87:Kr103 av Sven Eric Lorentzon och Arne Svensson (båda m

Motionärerna anser att frågan bör tas upp vid beredningen av det förslag angående ny lokal och regional organisation i svenska kyrkan som skall läggas fram på grundval av 1982 års kyrkokommittés slutförslag (SOU 1986:17 och 18 – Framtid i samverkan). Kyrkokommittén har där bl. a. föreslagit att stiftsnämnderna och boställsnämnderna skall ersättas av en egendomsnämnd. I de båda motionerna yrkas därför avslag på den del av propositionen som gäller förvaltningen av kyrklig jord. I motion 1986/87:Kr107 av Jan Fransson och Håkan Strömberg (båda s) framförs farhågor över att pastoraten inte kommer att ha den kompetens som behövs för att arrendeersättningen skall bli rättvis och enhetlig. Motionärerna betonar vikten av att, då boställsnämndernas förvaltningsuppgifter överflyttas på pastoraten, garantier skapas för ett bibehållande av den kompetens i handläggningen av arrendefrågor som boställsnämnderna för närvarande har. Motionärerna begär ett tillkännagivande härom till regeringen.

Utskottet

De i propositionen anförda skälen för en avveckling av boställsnämnderna (prop. s. 16) och övervägandena angående den valda lösningen i fråga om de kyrkokommunala organ som skall överta boställsnämndernas förvaltnings- och tillsynsuppgifter (prop. s. 17 f.) anser utskottet övertygande. Utskottet delar kyrkomötets uppfattning att ett avskaffande i förevarande sammanhang av boställsnämnderna är en lämplig åtgärd mot bakgrund av 1982 års kyrkokommittés förslag att ersätta nuvarande stifts- och boställsnämnder med en obligatorisk nämnd i varje stift (egendomsnämnd). Det finns inte någon anledning att, såsom föreslagits i motionerna Kr103 och 106, uppskjuta reformen i fråga. Vad gäller de i motion Kr107 framförda farhågorna över att pastoraten, då de övertar vissa av boställsnämndernas uppgifter, inte kommer att ha den kompetens som behövs för att arrendesättningen skall bli rättvis och enhetlig får utskottet hänvisa till de synpunkter i saken som lämnats i propositionen av föredragande statsråd (prop. s. 18) och av kyrkomötet (prop. s. 42). Utskottet anser det inte erforderligt med det i motionen begärda tillkännagivandet.

Det ovan anförda innebär alltså att utskottet inte har någon erinran mot här behandlad del av propositionen samt att utskottet anser att motionerna Kr103, 106 och 107 bör avstyrkas.

Stockholm den 27 november 1986

På konstitutionsutskottets vägnar

Boställsnämndernas avskaffande

Anders Björck (m), Bertil Fiskesjö (c), Hans Nyhage (m), Gunnar Biörck i Värmdö (m), Bengt Kindbom (c) och Nils Berndtson (vpk) anser att utskottet under rubriken "Utskottet" på s. 2 bort anföra följande:

Förslaget gällande boställsnämndernas avskaffande innebär bl. a. att församlingarna och pastoraten själva skall bestämma villkoren för arrendeupplåtelse på de fastigheter som de förvaltar och besluta om vissa dispositionsförändringar. Förslaget avviker från det förslag som lades fram i den promemoria (Ds C 1984:13) Översyn av bestämmelserna om förvaltning av kyrklig jord m. m. som ligger till grund för propositionen. Promemorieförslaget innebar att stiftsnämnderna, inte församlingarna och pastoraten, skulle överta ifrågavarande uppgifter från boställsnämnderna. Nästan samtliga de remissinstanser som yttrade sig över promemorian tillstyrkte detta förslag. Remissinstanserna har således inte haft tillfälle att yttra sig över det förslag i saken som framförts i propositionen.

Ifrån olika håll, inte minst från berörda arrendatorers sida, har med anledning av propositionsförslaget framförts farhågor över att vissa av församlingarna och pastoraten inte kommer att kunna tillförsäkras den kompetens som boställsnämnderna haft vid handläggningen av de ifrågavarande uppgifterna. Detta skulle bl. a. medföra risk för att man i framtiden inte uppnår önskad enhetlighet i fråga om arrendevillkor m. m. Mot bakgrund av det anförda är utskottet inte berett att tillstyrka förevarande förslag. Enligt utskottets mening bör frågan utredas ytterligare i syfte att nå en godtagbar lösning av den aktuella kompetensfrågan. Man bör därför avvakta med reformen gällande boställsnämndernas avskaffande. Som förordats i motionerna Kr103 och 106 bör saken i stället tas upp i lagstiftningsärendet gällande 1982 års kyrkokommittés förslag avseende ny kyrkokommunal organisation på lokal- och stiftsplan m. m.

Sammanfattningsvis anser utskottet således att här behandlad del av propositionen bör avslås samt att riksdagen som sin mening bör ge regeringen till känna vad ovan anförts om ytterligare utredning av den ifrågavarande kompetensfrågan.

Särskilt yttrande

I propositionen föreslås att regeringens beslut om skyldighet för pastora-
ten att tillhandahålla tjänstebostad åt ordinarie församlingspräster upphör
att gälla. I stället får pastora-ten i fortsättningen själva bestämma om de skall
anvisa tjänstebostad åt kyrkoherdar och komministrar. Om en tjänstebostad
anvisas skall domkapitlet liksom nu för särskilda fall kunna befria prästen
från skyldigheten att bo i bostaden. En präst, som vid tidpunkten för
förslagets genomförande bor i en tjänstebostad, skall ha möjlighet att bo kvar
i denna så länge prästen kvarstår i sin tjänst, om inte pastoratet eller prästen
kommer överens om något annat. Förslaget innebär ändringar i lagen
(1970:940) om kyrkliga kostnader. Lagförslaget föreslås träda i kraft den 1
juli 1987.

I fyra av motionerna i ärendet tas upp olika frågor som har samband med
förslaget rörande prästernas tjänstebostäder. Motionärerna motsätter sig
inte förslaget men föreslår vissa kompletteringar m.m. I motionerna
1986/87:Kr101 av Ingrid Sundberg m. fl. (m) och 1986/87:Kr102 av Jan-Erik
Wikström m. fl. (fp) begärs ett tillkännagivande till regeringen av innebörd
bl. a. att de präster som åläggs att bo i tjänstebostad erhåller rimliga
boendekostnader. I motion Kr101 begärs vidare att ikraftträdandet av lagen
om ändring i lagen om kyrkliga kostnader flyttas fram till den 1 januari 1988. I
motionerna 1986/87:Kr104 av Gunhild Bolander (c) och 1986/87:Kr105 av
Karl Boo och Kerstin Göthberg (båda c) begärs att riksdagen beslutar om en
regel i nyssnämnda lag enligt vilken pastora-ten åläggs att erbjuda präst
tjänstebostad. Sådant åliggande skall dock endast föreligga, enligt motion
Kr104, i det fall att hyresmarknad på orten saknas och, enligt motion Kr105, i
fråga om präst på landsbygden. I motion Kr104 begärs vidare att frågan om
prästgårdarnas framtid och pastoratens kostnader för prästgårdar som inte
längre är tjänstebostad utreds av regeringen.

Vi får för egen del anföra följande. Den föreslagna ordningen torde på sikt
komma att medföra att en betydande del av de nuvarande tjänstebostäderna
kommer att avvecklas. Enligt vår mening är det angeläget, såsom framhållits
i motionerna Kr101 och 102, att tillse att de präster som efter ikraftträdandet
kommer att bo i tjänstebostad får rimliga boendekostnader. Detta innebär
bl. a. att man vid hyressättningen måste beakta de nackdelar som är
förknippade med bo